

ENTREVISTA A EDGAR CANTERO

Antoni Maestre Brotons

Universitat d'Alacant

Edgar Cantero (Barcelona, 1981) debuta el 2007 amb la publicació de la novel·la *Dormir amb Winona Ryder*, que obté el Premi Joan Crexells de 2008. Després arriben *Baileys n'coke* (2008) i *Dies delenda* (2008). Lolita Bosch va incloure un conte de Cantero en *Veus* (2010), la seua antologia de joves narradors catalans. El perfil creatiu de l'escriptor, que dibuixa còmics per a la revista satírica *El Jueves*, s'assembla al de Quim Monzó, que va ser dissenyador gràfic en els anys setanta. Igual que ell, fa dècades que Monzó aposta per ampliar els límits de la literatura per incorporar-hi els nous gèneres, predominantment audiovisuals, que han anat sorgint durant l'últim segle. D'aquesta manera, Cantero es distancia de la figura d'escriptor convencional i declara desconèixer bona part de la literatura canònica, a excepció de Jorge L. Borges i William Burroughs. Per a comprendre el seu univers literari, més aviat cal ser versat en les sèries de televisió policíaques com *The Wire* i *Treme* —ambdues de David Simon—, els còmics de Jamie Hewlett i Bill Watterson, els thrillers, els videojocs i la música postpunk. Literatura de crispetes, *pulp* o estètica *trash* són diferents etiquetes amb què la crítica ha definit la seua ficció. Si en *Dormir amb Winona Ryder* el cinema tenia un paper destacat, el còmic i els *fanzines* cobren una rellevància especial en la seua darrera novel·la, *Vallvi* (2011). Aquesta obra autoficcional planteja la incursió del mateix autor —protagonista de la seua història— en un barri de Vallvidrera situat al marge de la llei, controlat per la màfia i ocupat per tota mena de tribus urbanes. Amb una estructura de *thriller*, l'obra conté ingredients de pel·lícula de sèrie B, de còmic, de ciència-ficció, amb una estètica molt pròxima a la del Quentin Tarantino de *Kill Bill*, que revisa la cultura pop des d'una perspectiva irònica. En qualsevol cas, l'obra de Cantero és una mostra excel·lent de l'impacte que la cultura de la imatge ha tingut en un camp creatiu tan antic i prestigiós com és el de la literatura escrita.

NOVEL·LES

Dormir amb Winona Ryder (Proa, 2007) (Premi Joan Crexells 2008)

Baileys n'còke (Universitat de Barcelona, 2008) (Premi Valldaura «Memorial Pere Calders» 2008)

Dies delenda (Tarafa, 2008)

Vallvi (Proa, 2011)

PÀGINA WEB DE L'AUTOR

Punk Ahoy! <http://punkahoy.blogspot.com.es/>

El còmic (en) català té bona salut?

Suposo; des que vaig deixar de comprar *L'Avui dels Súpers* no el segueixo gaire.

La millor ficció es fa ara a les sèries de televisió?

No ho sé. No en segueixo moltes, però sí crec que s'ha revaloritzat el mitjà.

En alguna altra entrevista, has afirmat que al principi havies ideat *Vallvi* en forma de fanzine, però que finalment et va sortir una novel·la. Quins ingredients convertien la història en una novel·la més que un fanzine o còmic?

Estic força segur que mai no he dit tal cosa. Si ha sortit així en algun lloc, és incorrecte. *Vallvi* era una novel·la de bon començament; mai no em vaig plantejar que fos un còmic.

Sí que he dit alguna vegada que escric novel·les perquè no tinc prou talent o paciència per dibuixar-les. Però aquesta opció ja ni me la plantejo; des del moment que se m'acut qualsevol idea de més d'una pàgina, sé que prendrà forma de text. No dono per més.

En diverses entrevistes afirmes que no coneixes gaire la tradició literària diguem-ne *culta*. En canvi, t'agrada més el *pulp*, òbviament el còmic, els escriptors *beat* i, en general, un tipus de literatura gens canònica o considerada per l'acadèmia. Trobes la literatura convencional molt allunyada dels gustos dels lectors i espectadors contemporanis, que són bàsicament audiovisuals?

No m'agrada parlar per altres lectors. Personalment, la ficció que es fa a Catalunya i Espanya, que valora molt l'ambició literària i molt poc l'entreteniment, no m'atrau. Em sembla feta per i per a escriptors. M'agrada més el plantejament de la indústria cinematogràfica o el de la televisiva, que separen menys entre el que es fa en nom de l'art i el que es fa per al públic.

La narrativa que flirteja amb les noves tecnologies i els gèneres (audio)visuals és el futur de la literatura o simplement una alternativa actual a la tradició de novel·la clàssica?

És el futur inevitable, penso. Fa anys que vivim immersos en imatge i so; portem unes quantes generacions criades en aquest entorn; això s'ha de filtrar a la literatura. El que em sorprèn és que es vegi com una raresa, que es destaquí una novel·la perquè parla de cinema o de tele. Si la literatura no anés tan endarrerida respecte del món real, la majoria de llibres consentirien els referents pop a hores d'ara.

L'Edgar Cantero protagonista de *Vallvi* no sembla trobar-se gaire còmode en el paper d'escriptor: l'entrevista que li fan a la ràdio el posa nerviós per les preguntes tòpiques de la presentadora i els comentaris del crític que l'acompanya, trufats de referències a la teoria literària. Al final de la novel·la, declara que abandona l'escriptura per tornar al còmic. Igual que el seu alter ego de ficció, a Edgar Cantero li costa trobar el seu lloc a la literatura?

Ara una mica menys que fa set anys, per exemple. He descobert *altres* mons literaris. Però a les entrevistes dubto que m'hi acostumi.

Quim Monzó i Sergi Pàmies han escrit contes i articles que satiritzen l'esnobisme del món literari i una concepció de la creació literària ortodoxa i desfasada que rebutja la cultura audiovisual o els gèneres de masses. Monzó fins i tot va dibuixar vinyetes de sàtira política a la revista *Canigó* durant la Transició. Sergi Pàmies afirma que el futbol li serveix com a font d'inspiració al costat d'altres referents no literaris. Coneixes l'obra d'aquests autors?

No.

Has llegit alguna obra del que s'ha anomenat generació *afterpop* o *Nocilla*? Si és així, et sents més a prop d'aquests escriptors que dels més convencionals?

Recordo haver-ne llegit un. I no, no vaig sentir que tinguéssim molt en comú.

Quan afirmes que només escrius per entretenir-te o per divertir els teus amics, en el fons expresses la voluntat de separar-te del perfil d'escriptor esnob i acadèmic?

No, no crec que me'n separi gaire. Un escriptor acadèmic també escriu per als seus amics, que són altres escriptors acadèmics (d'aquí allò que he dit abans de la literatura «per i per a escriptors»). El que volia dir és que escric el que m'agradaria llegir; no penso en l'art ni la posteritat. Ni tampoc penso, de l'altra banda, a atraure un públic massiu (que és, de fet, l'apropament tradicional de la televisió). Senzillament, agafo els meus amics com a referència, penso «això ens divertiria/ens agradaria», i ho faig. I com que no som aus rares, imagino que agrada a més gent. No a tothom, però amb uns quants n'hi ha prou.

Creus que caldria més gosadia en les propostes literàries actuals, més experimentació, més joc amb les noves formes de narrar audiovisuals?

No sé. No vull ficar-m'hi, en el que fan els altres. Crec que deixar de produir llibres i pel·lis sobre la punyetera guerra civil estaria bé. Però ei, és una opinió.

Els Merry Men que apareixen a *Vallvi* s'assemblen als personatges de Jamie Hewlett: són agressius, irreverents i bandarres, és a dir, els perfectes antiherois. T'atreuen més aquest tipus de personatges que els superherois salvadors de la pàtria?

No m'agrada la paraula antiheroi; la trobo gastada. De qualsevol variació de Gilgamesh o de Superman en diem antiheroi; si un heroi és covard, és antiheroi; si un heroi és esquifit, és antiheroi. A més, fa temps que vam perdre la ingenuïtat de crear herois purs; no tenim referència.

Dit això, hi ha un tipus de personatge que m'encanta: algú que té un gran talent, i l'explota exclusivament per al seu benefici personal. Com ara els Merry Men: som guapos, som llestos, som diabòlics, i ho fem servir per robar a un senyor de la droga i petar-nos la pasta a Eivissa. Doncs sí. Em sembla una actitud modèlica, i els admiro.

A la novel·la inclou un còmic dels Merry Men no relacionat directament amb la trama, sinó més aviat per mostrar com són i com actuen. T'has plantejat dibuixar més còmics protagonitzats per aquesta colla?

El còmic que surt a *Vallvi* no és obra meva; és d'en Jordi March, un company de la revista *El Jueves*. Va ser idea seva, també. A mi m'encantaria dibuixar, si no còmics, sí il·lustracions relacionades amb l'univers de *Vallvi*. Vaig fer la portada, alguns cromos i molts esborranys, però novament, em falta talent.

***Vallvi* expressa una certa crítica a la Barcelona dels barris cool com Gràcia o la que s'ha venut al turisme, i també a la destrucció de l'entorn natural. El barri de Vallvidrera que retrates s'assembla a aquests territoris postapocalíptics d'algunes històries de ciència-ficció que reflecteixen el fracàs de la civilització. Què creus que hi ha de cert en aquestes fantasies? Arribarem algun dia a la situació que narres?**

A veure, vaig per parts: No crec que la Vallvidrera de *Vallvi* sigui un presagi. El problema de la destrucció de Collserola, però, sí que és real, i ho denuncio a través d'alguns personatges, com la Geno: Barcelona i Sant Cugat estan expandint-se fins al límit de les seves possibilitats, i no podem permetre que es mengin el bosc que les separa; el necessitem.

Però això em porta a un altre tema: a la novel·la, Vallvidrera és envaïda per un tipus de població jove i improductiva que només pensa a passar-ho bé. El que m'agrada remarcar (i es fa a la novel·la, però no gaire explícitament) és que aquesta conducta dels vallvis, tot i que suïcida, és sostenible. Ells, amb el seu ús purament lúdic del sexe i la seva alta mortalitat per causa de les drogues, causen un impacte molt lleu a Collserola. Actuen com una mena de fre a la població de Barcelona: si els barcelonins que puguen a Vallvidrera ho fan divertir-se i morir, la població s'atura allà; la ciutat no pot expandir-se en aquella direcció. I això és positiu per a tota la comarca. Sembla grotesc dit així, però una de les coses que volia expressar amb *Vallvi* és que el model de vida dels vallvis, hedonista i autodestructiu, em sembla més o menys raonable. Al final de la novel·la, diria que és fins i tot bucòlic.